

# Norbert Bilbeny

## “Hem de saber convertir l'ensenyament de la filosofia en una activitat filosòfica”

.....  
**Degà de la Facultat de Filosofia des del 2011, té una llarga trajectòria com a professor i catedràtic universitari, i ha publicat nombrosos llibres i articles periodístics. La seva especialitat és l'ètica però es defineix sobretot com a racionalista: creu que les emocions no ens ajuden a prendre la millor opció**  
 .....



Norbert Bilbeny

**Pregunta.** ¿Es defineix com a filòsof?

**Resposta.** Com a professor de filosofia i com a aspirant a filòsof. La filosofia és més que res una aspiració, l'aspiració a la saviesa.

**P.** Quan tenia l'edat oportuna, ¿què el va portar a decantar-se per la filosofia?

**R.** L'edat oportuna per a mi va ser la infantesa. Aleshores em feia preguntes i en feia. Era un infant pensatiu. Ja no sóc infant, però vull ser com un infant i continuo considerant-me pensatiu, no sé si pensador. Vaig fer el batxillerat de ciències per poder fer Medicina però, quan va arribar el moment d'entrar a la facultat, m'ho vaig repensar i vaig anar a Filosofia i Lletres que se'n deia llavors.

**P.** ¿Hi ha algun filòsof o filòsofs de qui es consideri deutor?

**R.** Potser Kant és el que més m'ha influït, però això quan jo ja era professor. Amb qui més m'identifico –i això sempre és relatiu– és amb Spinoza; la seva figura i la manera de ser rigorosa i conseqüent sempre han estat un exemple. I de jove, Plató, i també Nietzsche, Freud, Marx... La filosofia analítica, més propera a la matemàtica, també m'ha influït de cara a l'estudi del llenguatge. Però ara estic en una fase en què tots els filòsofs i filòsofes m'interessen, tots tenen un element d'originalitat, d'aportació, i cada vegada relativitzo més la ubicació en l'espai, en el temps, i l'idioma.

**P.** ¿S'ha tornat més eclèctic amb l'edat?

**R.** Sí. Però continuo sent racionalista. La raó per damunt de tot. Valoro molt els sentiments, les emocions. Però en últim terme crec que l'ésser humà ha d'optar per la racionalitat. Les emocions no ens ajuden a prendre la millor opció.

**P.** Vostè dóna molta importància al concepte d'ètica de la ciutadania. ¿En què consisteix?

**R.** De fet, és una redundància. Encara que visquis isolat a la muntanya, la mentalitat moral, les inquietuds ètiques, no deixen de ser de persona urbanitzada, que està o es creu civilitzada. Diguem-ho simplement així: ètica. La meva orientació, des de fa uns quinze anys aproximadament, va cap a la relació entre l'ètica i la diversitat cultural dintre de la ciutat. La meua idea de fons és que l'ètica no pot continuar estant feta a la mida de la mentalitat europea, estrictament racionalista. I això que abans he dit que era racionalista, però el desafiament de la raó és obrir-se i fer-se permeable a totes les aportacions. La meua orientació és la d'una ètica intercultural,

que tingui en compte la pluralitat.

**P.** La percepció de la gent és que estem en un mal moment des del punt de vista ètic: corrupció, crisi de valors... ¿Hi està d'acord?

**R.** Aquesta percepció s'ha tingut sempre en un moment o altre. Des d'una perspectiva ètica sempre estem travessant una crisi o altra. Si mirem la història, veurem que aquesta sensació de crisi és freqüent.

**P.** Però ara no hi ha més corrupció que en altres èpoques.

**R.** No. En la història de les nacionalitats, de les dinasties, dels centres de poder, de l'administració pública... de corrupció n'hi ha hagut sempre. No vull dir que això serveixi de consol, ni de lluny. Ho dic per evitar visions catastrofistes. Jo crec que ara l'amenaça no ve tant de la corrupció com de les amenaces planetàries.

**P.** ¿Quines són aquestes amenaces planetàries?

**R.** Medi ambient, demografia, drets humans, conflictes per l'energia i pels recursos... Aquest és el problema: allò que ens està portant a una situació cada ve-

gada més evident de risc, però la majoria no fem res per aturar-ho. En un món més racional, més ètic, contribuiríem a impedir-ho. Tot ve d'una minoria d'éssers humans amb molta cobdícia, i aquesta cobdícia ens porta cap a un món que cada vegada està més en situació de risc. Aquest risc ha existit sempre, però com que ara els nostres mitjans són més poderosos i devastadors que mai, el risc també és més alt. Crec que cal una societat humana que d'una vegada busqui vies per a un govern mundial, de compromís amb els drets humans. Per mi la gran preocupació ètica hauria de ser la manca de racionalitat d'aquest món. Crec que el nostre món és més irracional que mai, tot i ser més racional que mai en molts aspectes. I hi ha individus que per la posició que ocupen i el poder que tenen s'haurien de comprometre i ser exemplars. I no són raonables. Ho estem veient en el cas del nostre país i Europa. Estem governats des d'un altre país amb unes polítiques econòmiques que ens porten cap a un ensorrament.

**P.** ¿Li sembla suficient el tractament de la filosofia al currículum de secundària, sobretot ara que tenim la perspectiva de la llei Wert? **R.** Crec que hauríem de rectificar. La llei Wert és un retrocés. Hem d'evitar una visió economicista de la ciència i el coneixement, que és la que té el Sr. Wert i la que tenen grups de poder, també al món acadèmic i universitari, perquè no permet que es formin ciutadans madurs, crítics. I ara ens cal més que mai el sentit crític?

**P.** ¿I les assignatures de filosofia ajuden a adquirir aquest esperit crític?

**R.** Sí, però les hauríem de millorar. La filosofia viu del seu passat, però també viu del present i del futur. Hauríem de fer alguna transformació dels continguts i les formes com hem ensenyat la filosofia fins ara al batxillerat. Caldria introduir una visió més dinàmica, més propera a la societat, més a l'abast de l'estudiant. Que no hagi de memoritzar tant, sinó implicar-se en un procés de debat, de conversa. Hem de saber convertir l'ensenyament de la filosofia en una activitat filosòfica.

**P.** ¿Quin argument donaria vostè per aconsellar-li a algú que estudiï filosofia com a carrera universitària?

**R.** Sobretot l'hi aconsellaria per orientar-se com a persona i com a professional. Tanmateix pot fer de la filosofia la seva sortida professional: a la docència, la investigació, el món cultural, el món cívic i polític. Sempre cal algú que tingui capacitat per abstraure, analitzar, saber-se expressar, ordenar les idees. Si la filosofia s'ha estudiat d'una manera motivada i rigorosa a la Facultat, aquell noi o noia se'n sortirà en la seva professió, però sobretot en la seva vida.

“La meua orientació, des de fa uns quinze anys, va cap a la relació entre l'ètica i la diversitat cultural dintre de la ciutat”

“Crec que el nostre món és més irracional que mai, tot i ser més racional que mai en molts aspectes.”

“Estem governats des d'un altre país amb unes polítiques econòmiques que ens porten cap a un ensorrament”

“Hauríem de fer alguna transformació dels continguts i les formes com hem ensenyat la filosofia fins ara al batxillerat. Caldria introduir una visió més dinàmica, més propera a la societat, més a l'abast de l'estudiant”

